

Іван Карпенко,
Олег Перепелиця

АКАДЕМІЧНЕ ЖИТТЯ ФІЛОСОФА: ПРОФЕСОР ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ МАМАЛУЙ (29. 07. 1939 - 06. 12. 2023)

Стаття присвячена висвітленню творчого шляху професора Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, головного редактора Вісника Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії» (1992-2017) О. О. Мамалуя. Розкривається особистість О. О. Мамалуя як університетського викладача, науковця, завідувача кафедри, керівника і консультанта наукових досліджень. Відзначається його особистий внесок у організаційний і освітній розвиток університетської академічної філософії та філософії в університеті. Викладається його бачення місії університету в суспільстві, розуміння специфіки філософії і особливостей її викладання в університеті. Наголошується на взаємозв'язку університетської освіти з філософією, яка забезпечує фундаментальність, цільність, відкритість, гуманістичність, вільний творчий дух, критичність, демократизм. Охарактеризовано наукові здобутки, визначено напрямки філософських роздумів, ключові концепти філософії О. О. Мамалуя. Осібно розкривається значимість концептуалізації сучасності як стану пост(недо)модерну, коли префікс «недо» тлумачиться як «шлях конкретизації» стану «пост», зокрема і в контексті українського суспільства. Як провідні теми філософування О. О. Мамалуя визначаються проблема авторства, концептуалізація «авторства (транс)дискурсивності» і особливо проблема свободи, яка розглядається в конкретно-історичному контексті та є невідділеною від конкретних практик звільнення. Відзначається також необхідність формування образу філософії як особистого, авторського, екзистенціального філософування, що разом постає як діалог зі світовою філософською традицією і здійснюється як творче співфілософування.

Ключові слова: *Олександр Олександрович Мамалуй, філософія, історія філософії, університет, академічна філософська освіта, історія університету.*

Отже, філософ покликаний сприймати небезпеки життя як особисто йому адресоване випробування нових горизонтів свободи мислити, творити, жити.

О. О. Мамалуй

6 грудня 2023 року пішов з життя доктор філософських наук, заслужений професор Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, заслужений діяч науки і техніки України, один із ініціаторів створення філософського факультету в університеті, головний редактор Вісника Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Філософія. Філософські перипетії» (1992-2017) Олександр Олександрович Мамалуй.

Олександр Олександрович був багатогранною, непересічною особистістю, але стрижень його життя складала сім'я, університет і філософія. Він народився в сім'ї університетського професора, доктора економічних наук Олександра Прокоповича Мамалуя, його брати і сестра також були науковцями, дружина Галина Яківна була філософом, багато років працювала в Харківській державній академії культури, старша донька Світлана – викладач Македонського університету м. Салоніки (Греція), син Денис – викладач університету Аризони м. Фенікс (США), молодша донька Ольга – художник-дизайнер.

Професор О. О. Мамалуй був щиро відданий університету, переймався його розвитком, підтримкою високого статусу університетської освіти, ба більше, це виглядало як втілення його власної історичної місії. Він закінчив історичний факультет тоді ще Харківського державного університету імені О. М. Горького у 1961 році, а вже згодом

аспірантуру (1965), і докторантуру (1979) на кафедрі філософії. Тут він написав кандидатську дисертацію, присвячену актуальній проблемі історичного прогресу, визначенню загальних критеріїв розвитку суспільства, яку захистив у 1966 році, тут він працював і над докторською монографією [Мамалуй, 1979] й дисертацією, присвяченою дослідженню методології «Капіталу» К. Маркса, яку захистив у 1982 році. З 1963 року тут він працював на посадах доцента, потім професора кафедри філософії, кафедри теоретичної і практичної філософії, яку очолював у 1991-2007 роках.

Професор О.О. Мамалуй, кінець 1990-х років. Фото І. Неццет.

Професор О. О. Мамалуй з великою відповідальністю, навіть пристрасно ставився до історії університету, підтримки академічної традиції, її актуалізації, збереження пам'яті про університетських філософів. Так, за його ініціативи 2002 року кафедрі повернули її першу назву – кафедра теоретичної і практичної філософії, а згодом (2018 р.) було присвоєно ім'я першого харківського професора філософії Й. Б. Шада. Нарешті, зокрема і за його ініціативи (мабуть, це було справою усього його академічного життя), було досягнуто, як він сам наголошував [Мамалуй, 2009], історичної справедливості й зі «п'ятої спроби» було створено філософський факультет в університеті (2001 рік), що врешті-решт став тим класичним університетом, який замислив В. Н. Каразін. Своє бачення місії / ідеї університету, значення філософії для його історії, гострі питання історії філософської освіти в університеті він виклав у низці академічних публікацій [Мамалуй, 2000б; Мамалуй, 2009; Мамалуй, Абашник, 1994; Мамалуй, Дениско, Корабльова, 2009]. Розмірковуючи над призначенням університету, він наголошував: «Університет – не лише вищий навчальний заклад, науковий і культурний центр, але й найважливіший інститут громадянського суспільства. Немислимий поза академічними свободами й інноваційною відкритістю, він природньо культивує таку форму вільного особистісного спілкування, в котрій відповідно етичним критеріям наукової творчості понад усе цінується те, що одним словом називається «дискурс» – відкрите обговорення, вільна дискусія, можливість вибору й

необязке відстоювання власної позиції, рівноцінність кожного голосу й повага до думки меншості аж до визнання особливої значущості виняткової самотності індивідуальної позиції, рівне право на участь усіх сторін у винаходженні й укладанні узгодженого рішення. Дискурсивна природа університетського «етосу» органічно корегує з дискурсивним характером сучасної демократії. Недарма остання усе частіше так і називається дискурсивною, або деліберативною демократією. З цього погляду університет, що відповідає своєму поняттю, можна вважати зразком-парадигмою дискурсивності» [Мамалуй, 2000, с. 67-68]. Природно, що повноцінний університет, на його переконання, не може існувати без філософії і філософської освіти. Звертаючись 1992 року до ректора Харківського державного університету І. Є. Тарапова з проханням щодо «обговорення питання про відкриття філософського факультету», О. О. Мамалуй наполягає: «Університетська освіта за своєю природою в особливо інтимний спосіб пов'язана з філософією. В принципі немає іншої сфери духовної культури, яка була б настільки органічною ідеєю університету, ніж філософська творчість. Фундаментальність, цільність, відкритість, гуманістичність, вільний творчий дух, критичність, демократизм суть похідні від відповідного статусу філософської освіти» [Мамалуй, 2009, с. 309]. Ми можемо вважати цей перелік і за етичні чесноти, без яких неможливе гідне людське життя, і за орієнтир для формування освітніх компетентностей, без засвоєння яких немислимий розвиток особистості.

Професор О. О. Мамалуй був справжнім педагогом, учителем. Більше за все в університеті його приваблювало спілкування зі студентами, аспірантами, колегами. Він ретельно обговорював з ними зміст досліджень (варто сказати, що він був майстром формулювань наукових тем, постановки актуальних філософських проблем). Ставлячись із великою відповідальністю до учнів, як науковець, що безперервно самовдосконалювався, постійно читав, неодмінно звертав увагу на нові публікації, він завжди давав поради щодо літератури, яка допомагала розкрити тему. Хоча, здається, більше за все він цінував спілкування зі студентами першого курсу, яким викладав «Філософську пропедевтику». До речі, саме він запропонував перейменувати дисципліну з трішки банальною назвою «Вступ до спеціальності» на «Філософську пропедевтику». Він вважав, що саме в ранньому віці важливо сформувати високу культуру філософування («перетворити п(р)обудження до філософії та філософування на вільно обрану особисту життєву установку студента необхідно якомога раніше» [Какой модерн, 2010, с. 61]), і міг подовгу після занять розмовляти з зацікавленими студентами. Підхід до філософських занять / вправ О. О. Мамалуй ґрунтувався на переконанні, що «неможна забувати, що заняття з філософії є формою живого особистісного спілкування в ситуації відкритого публічного дискурсу. Філософське спілкування ініціюється питаннями, право на обговорення яких мають усі без винятку. Бажано тільки уникнути як недооцінки їх складності через вдавану загальнодоступність, так і претензій на «вичерпний» характер професійних відповідей на них» [Ibid., с. 63]. Слід зазначити, що такий підхід до викладання філософії знаходив відгук у студентів і аспірантів, аж до своєрідного конкурсу серед тих, хто мали бажання, щоб професор Мамалуй був науковим керівником їх кваліфікаційних робіт, хоч це і поєднувалося з розумінням відповідальності за якість роботи.

Результати його академічного консультування і керування науковими дослідженнями засвідчують захищені дисертації 10 докторів наук і більше трьох десятків кандидатів філософських наук (див. Додаток 1), що досліджували різні проблеми, адже професор О. О. Мамалуй був обізнаний в усьому, що стосувалось актуальних питань філософії, визначаючи як пріоритетні напрями свого наукового життя метафілософію, методологію соціогуманітарного пізнання й історію філософії.

Наприкінці свого університетського життя Олександр Олександрович подарував філософському факультету свою наукову бібліотеку, сподіваючись, що його ретельні примітки, зауваження на сторінках книжок стануть в пригоді майбутнім студентам і аспірантам. Утім і ґрунтовне наукове дослідження його архіву ще чекає на своїх

дослідників, і може бути корисним для тих, хто має намір *навчитися* філософувати і *вміти* читати філософські тексти – мистецтву, яке, здається, потроху зникає сьогодні.

Як філософ Олександр Олександрович завжди лишався вірним методологічним засадам філософії Карла Маркса, чи то пак мислив «переважно в інтенційному горизонті К. Маркса» [див.: Какой Модерн, 2010, с. 39]. Вірогідно, в цьому він бачив ще й продовження історичної спадкоємності Харківської школи філософії: від німецького ідеалізму Й. Б. Шада до структурної взаємодії теоретичної і практичної філософії, яку розкрив, систематизуючи принцип практичної істинності абстракції в методології «Капіталу». Втім і до доробку Маркса він ставився критично, переосмислюючи його з позицій сучасної філософії, зокрема деконструктивної або паралаксної [див.: Мамалуй: 2000а, 2002а, 2002б, 2008], визнаючи ревізії, перегляди, ренесанси та розвінчання як властиві започаткованій Марксом трансдискурсивності [Мамалуй, 2002а]. Крім того, його завжди турбувала сучасність і зокрема вітчизняна: особливості ситуації, що склалася в Україні після розпаду радянського табору, він концептуалізував як «пост(недо)модерн», побудувавши інтерпретацію постмодерну навколо префіксу *недо* [див.: Мамалуй: 1993а, 1993б, 1996а, 1996б]. У 2009 році Мамалуй пояснює свій концепт як «шлях конкретизації» стану «пост»: «Як очевидно, у концепції «пост(*недо*)модерну» можливості такої конкретизації укладено у грі «*недо*» і «*пост*» у відношенні до великого Модерна – такої ж великої, як і багатостраждальної стратегії сучасності, що надихається ідеалами новочасного Просвітництва. Це ключове «*недо*» опосередковує собою «*пост*» у двох напрямках: по-перше, як *differentia specifica* Модерна: модерн, поки він залишається Модерном, приречений неодмінно виявляти своє «*недо*» у сенсі фундаментальної недосяжності будь-яких чистих, ідеальних форм і бути «незавершеним / незавершальним» проектом; по-друге, як «*недомодерн*», що охоплює стани «*не-Модерну*», «*до-Модерну*» і взагалі «*не до модерну*», якими стигматизується наша вітчизняна (загалом, на жаль, трагіко-фарсово-комічна) ситуація, що ніби застигла в диспозиції, що безнадійно зазісняючись / наздоганяє західний «*пост(та й просто)модерн*» [Какой модерн, 2010, с. 30]. Слід зауважити, що сьогодні всі ці *модуси недо* розпізнаються в відтворенні *домодерної*, сказати б, звірячої автохтонної безпосередності людини з не(до)зрілою чуттєвістю і притаманними їй неґаціями, агресивними діями, в *немодерних* неґативних / нігілістичних практиках регресивного реактивного ресентименту, в *недомодерних* поверненнях до первинного накопичення капіталу модерна, що підживлює конкуренцію і боротьбу в процесі тяжіння до ідеалу, втім поєднуючи *до* і *не* в депресивній лакуні безнадійних трансгресій, і нарешті у різноманітних відхиленнях, ухиленнях, ексцесах, що виставляють Модерну своє «не на часі» / «не до», відкладаючи його втілення на опісля / колись. І хіба не саме з цього боку різних *модусів недо* ми можемо побачити тенденцію, епіфеноменами якої є і віртуальна реальність, і мережеве марнослов'я блогерів, і ентропійний поступ спекулятивного капіталу, і підйом релігійних фундаменталізмів, і стан політики постправди, і зрештою повномасштабну війну, розв'язану адептами «руського міра»!

Ще однією темою, що розробляв професор Мамалуй, була проблема автора, авторства, співавторства [Мамалуй, Левченко, 1992], яка врешті була розвинута в концептуалізацію «авторства (транс)дискурсивності» [Мамалуй, 2002а]. Ці розвідки знайшли практичне втілення в освітньому процесі в запропонованих Олександром Олександровичем авторських курсах «Маркс, Ніцше, Фройд» і власне «Культура авторства», в якому ще задовго до того, як поняття академічної доброчесності в освітньому полі стало загальноновживаним він говорив про принципову для філософії і сучасності фігуру автора, авторство трансдискурсивності. І мабуть, найголовніша проблема, що цікавила Олександра Олександровича – і знову така традиційна для Харківської школи філософії – це свобода, яка, як він наголошував, не може збутися без визволення, звільнення від рабства [Мамалуй, 2002б]. Ба більше: «Без смаку до внутрішньої свободи, без дійсної готовності до неї, зовнішнє звільнення обертається новим і новим виданням рабства, у певному сенсі, «доповненим та погіршеним» [Какой модерн, 2010, с. 55]. Утім він наполягав на

необхідності конкретно-історичного розуміння / прийняття свободи, всупереч абстрактному її сприйняттю, наголошуючи, що звільнення власне свободи задля свободи «передбачає звільнення від свободи, яка розуміється як якась від віку встановлена істиннісна форма, шлях до якої належить в обов'язковому порядку розчистити і за допомогою цього позбавити її від нашарування і завалів, під якими вона змушена була бути досі похованою» [Мамалуй, 2008, с. 214]. Слід зауважити, що саме щодо бачення свободи О. О. Мамалуй наполягав на актуальності філософії Маркса, розглядаючи її в широкому історико-філософському контексті й сподіваючись на здійснення *загальної свободи* в процесі емансипаторної боротьби за можливе, вічне, і навіть неможливе [Ibid., с. 231].

Багато з того, що започаткував О. О. Мамалуй, визначає діяльність кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й. Б. Шада й сьогодні. На кафедрі працюють і ті, кого він консультував і чийми роботами керував, або організовував захист, коли був головою спеціалізованої ради Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. З його ініціативи було впроваджено науково-дослідну тему «Філософія і багатоманіття соціокультурних світів», в межах якої було проведено багато досліджень, за якими були захищені дисертації і студентські кваліфікаційні роботи, і яку й досі актуалізують і розробляють науковці кафедри.

Нарешті академічне життя О. О. Мамалуя тісно пов'язане з нашим Вісником. Він друкував свої наукові розвідки в ньому, починаючи з першого випуску в 1965 році [Мамалуй: 1965а, 1965б, 1971, 1972, 1974, 1975, 1993, 2002а, 2002б, 2008, 2009; Мамалуй, Золотарева: 1981, 1982; Мамалуй, Каркач, 1969; Мамалуй, Левчук, 1978; Мамалуй, Храбров, 1981]. І вже, будучи відповідальним редактором «Вісника ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія Філософії», він переформатовав журнал радянського зразку на сучасне наукове видання, додавши до назви «Філософські перипетії». Випуски 1990-х років добре засвічують цю перипетійність філософії, яка освоювала постмодерні форми і відкривала нові теми. Варто сказати, що тодішній формат Вісника після років радянської партійної цензури давав змогу відчутти і реалізувати дух (філософської) свободи (як в цілому в академічних формах і змісті, так і в експериментах філософських есеїв, поезій і «графоманій»), хай сьогодні, в часи доволі суворої академічної регламентації наукових видань, це й виглядає дещо екзотично. Втім і ця академічна перипетія розпочалася, коли редакційну політику Вісника скеровував Олександр Олександрович, хоч і викликана вона була зовнішніми факторами.

Насамкінець варто сказати, що попри те, що усім своїм поважним виглядом Олександр Олександрович складав враження вірцевого, іноді навіть невідступного професора, він був щирою людиною доброго гумору, навіть іронії, і до себе і до інших, завжди намагаючись розкрити творчий потенціал автора, студента, науковця, співбесідника і, здається, єдине, чого не міг стерпіти, – неаргументованої думки (він завжди вимагав формулювати, доводити, рефлексувати, не забувати про метод), або відсутності бодай якогось знання предмету. Відтак будь-який філософський діалог, будь-яке живе філософування, на його переконання, могли відбуватися за умови долучення до історії філософії, на підґрунті глибокого знання філософської класики і занурення в найсучаснішу філософію. Його філософська програма полягає в тому, щоб здійснити «складний перехід від образу філософії як лише універсального загальнозначущого знання, що існує в об'єктивованій формі окремо і над індивідом, до іншого образу філософії – як особистого, авторського, екзистенціального філософування. Але філософія як філософування – це не свавільна установка уникати випробування зустріччю з класикою світової думки та можливість валяти дурня на свій власний страх і ризик. Навпаки, справжнє філософування відбудеться тільки тоді, коли зав'яжеться рівноправний діалог зі світовою філософською традицією і здійсниться творче співфілософування з «сучасниками всіх часів» [Мамалуй, 1992, с. 4]. Це число Вісника, сподіваємося, є свідченням такого співфілософування з професором Олександром Олександровичем Мамалуєм як одним з таких сучасників.

**Додаток 1. Список авторефератів дисертацій,
захищених під керівництвом / консультуванням О.О. Мамалуя**

Докторські дисертації

Бурова О. К. Еволюція основних ресологічних стратегій [Текст] : автореф. дис... д-ра філос. наук: 09.00.04 / Бурова Ольга Кузьмівна ; Харківський держ. ун-т. Х., 1996. 37 с.

Корабльова Н. С. Багатомірність рольової реальності: соціально-філософський аналіз [Текст] : автореф. дис... д-ра філос. наук: 09.00.03 / Корабльова Надія Степанівна ; Університет внутрішніх справ. Х., 2000. 32 с.

Гусаченко В. В. Феномен трансгресій модерну: соціально-філософський аналіз [Текст] : автореф. дис... д-ра філос. наук: 09.00.03 / Гусаченко Вадим Володимирович; Харківський національний ун-т ім. В.Н. Каразіна. Х., 2003. 28 с.

Бусова Н. А. Суспільна раціоналізація і право у процесі модернізації [Текст] : автореф. дис... д-ра філос. наук: 09.00.03 / Бусова Ніна Андріївна ; Харківський національний ун-т ім. В.Н. Каразіна. Х., 2005. 32 с.

Юркевич О. М. Герменевтика культурної форми розуміння [Текст] : автореф. дис... д-ра філос. наук: 09.00.01 / Юркевич Олена Миколаївна ; Харківський національний ун-т ім. В.Н. Каразіна. Х., 2005. 40 с.

Карпенко І. В. Філософська рецепція повсякденності в просторі культури [Текст] : автореф. дис... д-ра філос. наук: 09.00.04 / Карпенко Іван Васильович ; Харківський національний ун-т ім. В.Н. Каразіна. Х., 2007. 36 с.

Фісун О. А. Демократія і неопатримоніалізм у сучасних теоріях політичного розвитку [Текст] : автореф. дис... д-ра політ. наук: 23.00.01 / Фісун Олександр Анатолійович ; Нац. акад. наук України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. К., 2009. 34 с.

Абашнік В. О. Філософія в Харківському університеті: історія інституцій, праць та персоналій (1804–1920) [Текст] : автореф. дис. ... д-ра філос. наук : 09.00.05 "Історія філософії" / Абашнік Володимир Олексійович ; Дніпропетров. нац. ун-т ім. Олеся Гончара, [Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна]. Дніпропетровськ, 2015. 34 с.

Перепелиця О. М. Соціокультурні медіації просвітництва: обґрунтування проєкції [Текст] : автореф. дис. ... д-ра філос. наук : 09.00.04 / Перепелиця Олег Миколайович ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2015. 27 с.

Загурська Н. В. Поліверсія постлюдського [Текст] : автореф. дис. ... д-ра філос. наук : 09.00.04 / Загурська Наталія Віталіївна ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2017. 44 с.

Кандидатські дисертації

Каркач В. А. В. И. Ленин и критика неопозитивистского отрицания общественного прогресса : автореф. дис. ... канд. филос. наук : 09.620 / В. А. Каркач. Харьков, 1970. 21 с.

Карманов А. П. Понятия общественно-экономической формации и исторической эпохи в логическом и историческом аспектах исследования общественного развития : автореф. дис. ... канд. филос. наук / А. П. Карманов. Харьков, 1975. 26 с.

Алексеенко А. П. Общественно-исторический критерий прогресса и критерий прогресса личности : (Историографический и методологический анализ) : автореф. дис. ... канд. филос. наук : 09.00.02 / А. П. Алексеенко. Харьков, 1977. 26 с.

Левчук В. Г. О логике превращения материалистического понимания истории из гипотезы в научную теорию [Текст] : автореф. дис... канд. филос. наук: 09.00.01 / Левчук Виктор Георгиевич ; Харьковский ун-т. Х., 1979. 24 с.

Золотарева Ю. И. Прогресс культуры и свободное время (вопросы методологии) [Текст] : автореф. дис... канд. филос. наук: 09.00.01 / Золотарева Юлия Ивановна ; Харьковский ун-т. Х., 1982. 16 с.

Храбров В. В. Категория «базис» в материалистическом обосновании истории [Текст] : автореф. дис... канд. филос. наук: 09.00.01 / Храбров Виктор Васильевич ; Харьковский ун-т. Х., 1982. 18 с.

Фролова О. В. Диалектика общественного производства и воспроизводства человека : автореф. дис. ... канд. филос. наук : 09.00.01 / О. В. Фролова. Харьков, 1986. 17 с.

Голованов Б. Д. О практическом основании метода научного коммунизма : автореф. дис. ... канд. филос. наук : 09.00.02 / Б. Д. Голованов. Харьков, 1987. 17 с.

Власенко Т. Т. Духовное богатство как фактор совершенствования социализма : автореф. дис. ... канд. филос. наук : 09.00.02 / Т. Т. Власенко. Харьков, 1988. 16 с.

Батюшко С. В. Диалектика коллективного и индивидуального в социалистическом воинском труде : автореф. дис. ... канд. филос. наук : 09.00.02 / С. В. Батюшко. Харьков, 1988. 16 с.

Малахова Н. Б. Всеобщий труд и становление социальной однородности общества : автореф. дис. ... канд. филос. наук : 09.00.02 / Н. Б. Малахова. Харьков, 1989. 17 с.

Авксентьев А. Л. Проблема сущностной определенности социализма (современный аспект) : автореф. дис. ... канд. филос. наук : 09.00.02 / А. Л. Авксентьев. Харьков, 1989. 16 с.

Фисун А. А. Генезис социализма как всемирный процесс: соотношение формационного и цивилизационного : автореф. дис. ... канд. филос. наук : 09.00.02 / А. А. Фисун. Харьков, 1990. 18 с.

Журженко Т. Ю. Становлення підприємницького етосу: соціально-філософський аспект проблеми : автореф. дис. ... канд. филос. наук : 09.00.11 / Т. Ю. Журженко. Харків, 1993. 17 с.

Левченко К. Б. Проблема авторства в культурі [Текст] : автореф. дис... канд. філос. наук: 09.00.11 / Левченко Катерина Борисівна; Харківський інститут інженерів заліз. трансп. Х., 1993. 18 с.

Голіков С. О. Університетська філософія: проблема соціальної інституціалізації [Текст] : автореф. дис...канд. філос. наук: 09.00.03 / Голіков Сергій Олексійович ; Університет внутрішніх справ. Х., 1995. 22 с.

Батаєва К. В. Міф у релігії: проблема співвідношення міфічного виразу та релігійно-християнського змісту [Текст] : автореф. дис... канд. філос. наук: 09.00.04 / Батаєва Катерина Вікторівна ; Харківський держ. ун-т. Х., 1997. 19 с.

Подгорна В. В. Інтертекстуальність та проблеми медіатизації сучасного соціально-гуманітарного пізнання [Текст] : автореф. дис... канд. філос. наук: 09.00.03 / Подгорна Вікторія Валентинівна ; Університет внутрішніх справ. Х., 1998. 18 с.

Кислюк К. В. Філософія історії в історії філософії: проблема "початку" та "кінця" [Текст] : автореф. дис... канд. філос. наук: 09.00.03 / Кислюк Костянтин Володимирович ; Університет внутрішніх справ. Х., 1999. 19 с.

Романов І. Ю. Поняття психічної реальності в теорії та практиці психоаналізу [Текст] : автореф. дис... канд. філос. наук: 09.00.04 / Романов Ігор Юрійович ; Харківський держ. ун-т. Х., 1999. 19 с.

Барабаш О. В. Есхатологія та утопія в розумінні історії [Текст] : автореф. дис... канд. філос. наук: 09.00.03 / Барабаш Олег Васильович ; Університет внутрішніх справ. Х., 2000. 19 с.

Мосенцева Т. С. Симулятивність та інтертекстуальність у просторовій метафоріці [Текст] : автореф. дис... канд. філос. наук: 09.00.04 / Мосенцева Тетяна Сергіївна; Харківський національний ун-т ім. В.Н. Каразіна. Х., 2002. 20 с.

Перепелиця О. М. Переоцінка цінностей історії: історизм та історицизм [Текст] : автореф. дис... канд. філос. наук: 09.00.03 / Перепелиця Олег Миколайович ; Харківський національний ун-т ім. В.Н. Каразіна. Х., 2003. 20 с.

Полтавцева О. М. Антропологія музичної тілесності [Текст] : автореф. дис... канд. філос. наук: 09.00.04 / Полтавцева Ольга Миколаївна ; Харківський національний ун-т ім. В.Н. Каразіна. Х., 2005. 19 с.

Шильман М. Є. Історична ритміка: філософсько-методологічний аспект [Текст] : автореф. дис... канд. філос. наук: 09.00.03 / Шильман Михайло Євгенович ; Харківський національний ун-т ім. В.Н. Каразіна. Х., 2005. 17 с.

Кулікова Т. М. Мультикультуралізм: соціально-методологічний аспект [Текст] : автореф. дис... канд. філос. наук: 09.00.03 / Кулікова Тетяна Миколаївна ; Харківський національний ун-т ім. В.Н. Каразіна. Х., 2006. 18 с.

Могільова С. В. Сучасний спорт в екзистенціальному та соціально-комунікативному вимірах [Текст] : автореф. дис... канд. філос. наук: 09.00.03 / Могільова Світлана Валентинівна ; Харківський національний ун-т ім. В.Н. Каразіна. Х., 2008. 18 с.

Абдулла, Азад. Політика і подія істини: актуальність соціальної філософії А. Бадью [Текст] : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.03 / Абдулла Азад ; Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Х., 2010. 14 с.

Лойко О. В. Авторство як вид владних відносин у культурі [Текст] : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.04 / Лойко Олександр Вікторович ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2014. 19 с.

Голубенко О. В. Феномен дигресії: екзистенціально-феноменологічна аналітика та соціокультурна контекстуалізація [Текст] : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.04 / Голубенко Олександр Васильович ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2015. 20 с.

Лойко В. В. "Метод драматизації" у філософській культурі читання та письма [Текст] : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.04 / Лойко Валентин Вікторович ; Харків. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. Харків, 2015. 19 с.

Ільїн І. В. Феномен бренду як предмет соціально-просторової інтерпретації [Текст] : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.03 / Ільїн Ілля Вікторович ; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова. Одеса, 2016. 16 с.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Какой модерн? Философские рефлексии над ситуацией пост/недо/after-post/пост-пост... модернизма : Колл. монография, посвящ. 70-летию юбилею д. филос. н., проф. А.А. Мамалуй. В 2 т. / Харьк. нац. ун-т имени В.Н. Каразина ; под. ред. Л.В. Стародубцевой. Т. 1. X. : ХНУ имени В.Н. Каразина, 2010. 374 с.

Какой модерн? Философские рефлексии над ситуацией пост / недо / after-post / пост-пост... модернизма : [коллект. моногр.] : [в 2 т.] / Харьк. нац. ун-т им. В. Н. Каразина, Филос. фак. X. : НТМТ, 2012. Т. 2 / [В. В. Гусаченко (гл. ред.)]. 2012. 439 с.

Мамалуй А.А. Становление идеи исторического прогресса в философии истории XVIII в. *Сборник научных статей аспирантов кафедры философии ХГУ*. Харьков: Изд-во. ХГУ, 1963.

Мамалуй А.А. Идея исторического прогресса в философии предшественников марксизма. *Некоторые вопросы марксистско-ленинской философии*. Харьков: Изд-во. ХГУ, 1964.

Мамалуй А.А. О понятии исторического прогресса в связи с его общими критериями. *Некоторые вопросы марксистско-ленинской философии*. Харьков: Изд-во. ХГУ, 1964.

Мамалуй А.А. К определению понятия исторического прогресса. *Вестник Харьковского университета. Серия: Философия*. 1965. № 6. Вып. 1. С. 36-42.

Мамалуй А.А. Исторический прогресс как категория исторического материализма. *Вестник Харьковского университета. Серия «Философия»*. Харьков: Изд-во Харьковского университета, 1965. № 10. Вып. 2. С. 3-17.

Мамалуй А.А., Мамалуй А.П. О различных аспектах марксистской категории «способ производства». *Вестник Харьковского университета. № 5. Серия: Политическая экономия*. Вып. 1. X. : Изд-во ХГУ, 1965.

Мамалуй О.О., Каркач В.А. Проти аксіологізації поняття історичного прогресу (До критики неопозитивістського заперечення історичного прогресу) *Вестник Харьковского университета. Серия «Философия»*. 1969. № 43. Вып. 5. С. 58-69.

Мамалуй О.О. Про інтерпретацію єдності діалектичного та історичного матеріалізму. *Вестник Харьковского университета. Серия «Философия»*. Харьков: Изд-во Харьковского университета, 1971. № 60. Вып. 7. С. 47-51.

Мамалуй О.О. До дослідження критерію суспільно-історичного прогресу. *Вісник Харківського університету. № 81. Серія: Філософія*. 1972. Вып. 8. С. 33-43.

Берзин О.Г., Бухалов Ю.Ф., Мамалуй А.А. Ф. Энгельс и современные проблемы философии марксизма. *Вопросы философии*. 1972. № 5.

Мамалуй А.А. Является ли основной философский вопрос научным определением предмета философии? *Вестник Харьковского университета. № 112. Серия: Философия*. 1974. Вып. 10. С. 3-14.

Мамалуй О.О. Чи можливе теоретичне доведення об'єктивної реальності світу? *Вісник Харківського університету. № 131. Серія: Філософія*. 1975. Вып. 11. С. 69-72.

Мамалуй О. О., Алексеенко А. П. Щодо специфіки історіографічних досліджень у філософії. *Вісник Харківського університету*. Харків: «Вища школа», Видавництво при Харківському державному університеті, 1976. №143 (Деякі питання методології наукового пізнання). С. 69–74.

Мамалуй А.А., Гриценко А.А. Восхождение от абстрактного к конкретному: метод исследования и метод изложения. *Экономические науки*. 1977. № 12.

Мамалуй А.А., Левчук В.Г. Молодой Маркс и Гегель в их отношении к политической экономии. *Вестник Харьковского университета. № 166. Серия: Философия*. 1978. Вып. 12.

Мамалуй А.А. *Методология «Капитала» К. Маркса и системное единство диалектического и исторического материализма. (Опыт постановки и обсуждения вопроса)*. Харьков : Вища школа, 1979. 176 с.

Мамалуй А.А., Золотарева Ю.И. О связи понятий культуры и свободного времени. *Вестник Харьковского политехнического института*. 1980. № 165. С. 48-56.

Мамалуй А.А., Гриценко А.А. Практическая истинность абстракции и проблема начала политической Экономии. *Экономические науки*. 1981. № 12. С. 14-15.

Мамалуй А.А., Золотарева Ю.И. Единство культуры и свободного времени в свете марксовской категории всеобщего труда. *Вестник Харьковского университета. Серия «Философия»*. 1981. № 208. Вып. 15. Логика и методология научного познания. С.39-45.

Мамалуй А.А., Храбров В.В. Материалистическое основание введения субъекта в логику. *Вестник Харьковского университета. Серия «Философия»*. 1981. № 208. Вып. 15. Логика и методология научного познания. С. 54-60.

Мамалуй А.А., Золотарева Ю.И. Союз творческой мысли и творческого труда. *Вестник Харьковского университета. Серия «Философия»*. 1982. № 233. Вып. 16. XXVI съезд КПСС и актуальные вопросы марксистско-ленинской философии. С.30-36.

Мамалуй А.А. К новой парадигме общественного развития. *Актуальные проблемы общественного развития*. Харьков: ХДУ, 1991.

Мамалуй О.О. Філософія або філософствування? *Тези доповідей харківських сковородинівських читань, присвячених 270-річчю з дня народження Григорія Савича Сковороди (24 листопада 1992 р.)*. Харків: ХДУ, 1992. С. 3-4.

Мамалуй А.А. Время и безвременье философии. *Квинтэссенция философии и время*. Харьков : Изд-во ХГУ, 1992.

Мамалуй А.А., Левченко Е.Б. Человек, его авторство и соавторство. *Квинтэссенция философии и время*. Харьков : Изд-во ХГУ, 1992.

Мамалуй А.А. Испытание свободой в ситуации «пост(недо)модерна». *Національна філософія: сучасне, минуле та перспективи*. Харків, 1993.

Мамалуй А.А. Концы без конца, или ситуация «пост(недо)модерна». *Вестник Харьковского университета. № 380. Философские перипетии. (Философия и многообразие социокультурных миров)*, 1993. С. 3-11.

Мамалуй О.О., Абашиник В.О. Рецепція філософії по-харківськи. (Біля джерел університетської філософії у Харкові). *Збірник Харківського історико-філологічного товариства. Нова серія*. Т. 3. Харків : Око, 1994. С. 29–44.

Мамалуй О.О. Кінці без кінця, або ситуація «пост(недо)модерну». *Постметодика*. 1996. № 1(11). С. 2-7.

Мамалуй А.А. Пост(недо)модерн, или зависание (suspension) «нежити» в «нетях». *Проблема ответственности на рубеже XX и XXI веков. (Материалы мемориальных чтань, посвященных 60-летию профессора О. Ф. Плахотного)*. Харків : ХДУ, 1996. С. 161-163.

Мамалуй А.А. Пост(недо)модерн, или со-вращение смысла. *Філософія: класика і сучасність. Матеріали III Харківських Міжнародних Сковородинівських читань*. Харків, 1996. С. 4-5.

Мамалуй О.О. ДЕРРІ/ДА/ДІАДА. Пост(недо)модерні привиди до «Привидів Маркса» Ж. Дерріда. *Ж. Дерріда. Привиди Маркса*. Харків : Око, 2000. С. 5-32.

Мамалуй А.А. Может ли университет XXI в. быть классическим и национальным? *Університетська освіта України XXI ст.: проблеми, перспективи, тенденції*. Харків, 2000. С. 65-68.

Мамалуй А.А. Авторство (транс)дискурсивности. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. № 561. Серія: Філософія. Філософські перипетії*. 2002.

Мамалуй А.А. Карл Маркс и Фридрих Ницше: возможна ли свобода без (освобождения от) рабства? *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. № 561. Серія: Філософія. Філософські перипетії. X., 2002.*

Мамалуй А.А. Архитектоника и/или сетевые структуры? *Інституційна архітектоніка і механізми економічного розвитку. Харків : ХНУ, 2006. С. 72-77.*

Мамалуй А.А. Освобождение (от) свободы? *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. № 830. Серія: Філософія. Філософські перипетії, 2008. С. 209-233.*

Мамалуй О.О. З п'ятої спроби. (Кафедра теоретичної і практичної філософії та створення філософського факультету у Харківському університеті). *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. № 877. Серія: філософія. Філософські перипетії. 2009. С. 293-308.*

Мамалуй О.О., Дениско Л.М., Корабльова Н.С. Кафедра філософії у 1945-1990 рр. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. № 877. Серія: філософія. Філософські перипетії. 2009. С. 287-293.*

Карпенко Іван Васильович

доктор філософських наук, професор, декан філософського факультету
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна
E-mail: i.v.karpenko@karazin.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9425-149X>

Перепелиця Олег Миколайович

доктор філософських наук,
завідувач кафедри теоретичної і практичної філософії імені професора Й. Б. Шада
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна
E-mail: o.perepelytsia@karazin.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9825-7573>

Стаття надійшла до редакції: 11.02.2024

Схвалено до друку: 20.04.2024

ACADEMIC LIFE OF A PHILOSOPHER: PROFESSOR OLEKSANDR OLEKSANDROVYCH MAMALUY (29. 07. 1939 - 06. 12. 2023)

Karpenko Ivan V.

D.Sc. in Philosophy, Professor
Dean of the Faculty of Philosophy
V. N. Karazin Kharkiv National University
4, Svoboda sqr., 61022, Kharkiv, Ukraine
E-mail: i.v.karpenko@karazin.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9425-149X>

Perepelytsia Oleh M.

D.Sc.in Philosophy, Head of the Department of Theoretical and Practical Philosophy named
after Professor J. B. Schad
V.N. Karazin Kharkiv National University
4, Svobody sqr., 61022, Kharkiv, Ukraine
E-mail: o.perepelytsia@karazin.ua
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9825-7573>

ABSTRACT

The article is dedicated to highlighting the creative path of the professor of V. N. Karazin Kharkiv National University, editor-in-chief of The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University Series "Philosophy. Philosophical Peripeteias" (1992-2017) O. O. Mamaluy. The personality of O. O. Mamaluy as a university professor, scientist, head of the department, scientific director of scientific research is revealed. His personal contribution to the organizational and educational development of university academic philosophy and philosophy at the university is noted. His vision of the mission of the university in society, understanding of the specifics of philosophy and the peculiarities of its teaching at the university are revealed. Emphasis is placed on the relationship between university education and philosophy, which ensures fundamentality, integrity, openness, humanity, free creative spirit, criticality, and democracy. The scientific achievements are characterized, the directions of philosophical thinking, the key concepts of the philosophy of O. O. Mamaluy are determined. In particular, the significance of the conceptualization of contemporaneity as a state of post(non-pre)modernity, when the prefix "non-pre" is interpreted as a "way of concretizing" the state of "post", in particular in the context of Ukrainian society, is determined. The problem of authorship, the conceptualization of "authorship (trans)discursivity" and especially the problem of freedom, which is considered in a specific historical context and is inseparable from specific practices of emancipation, are defined as the leading themes of O. O. Mamaluy's philosophizing. The need to form an image of philosophy as a personal, authorial, existential philosophizing is also noted, which together appears as a dialogue with the world philosophical tradition and is carried out as a creative co-philosophizing.

Keywords: *Oleksandr Oleksandrovych Mamaluy, philosophy, history of philosophy, university, academic philosophical education, history of the university.*

REFERENCES

- What kind of modern? (2010) Philosophical reflections on the situation of post/ non-pre / after/ post...modernism: Collective monograph dedicated to the 70th anniversary of Doctor of Philosophy, Professor A.A. Mamaluy.* In 2 volumes. Ed. L. V. Starodubtseva, Vol. 1. Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University. (In Ukrainian, In Russian).
- What kind of modern? (2012) Philosophical reflections on the situation of post/ non-pre / after/ post...modernism: Collective monograph.* In 2 volumes. Ed. V. V. Husachenko, Vol. 2. Kharkiv: V.N. Karazin Kharkiv National University. (In Ukrainian, In Russian).
- Mamaluy, A.A. (1963). Formation of the idea of historical progress in the philosophy of history of the 18th century. *Collection of scientific articles by postgraduate students of the philosophy department of Kharkiv State University.* Kharkov: Publishing house. Kharkiv State University. (In Russian).
- Mamaluy, A.A. (1964a). The idea of historical progress in the philosophy of the predecessors of Marxism. *Some questions of Marxist-Leninist philosophy.* Kharkov: Publishing house. Kharkiv State University. (In Russian).
- Mamaluy A.A. (1964b). On the concept of historical progress in connection with its general criteria. *Some questions of Marxist-Leninist philosophy.* Kharkov: Publishing house. Kharkiv State University. (In Russian).
- Mamaluy, A. A. (1965a). On the Definition of the Concept of Historical Progress (On the Definition Proposed by J. Engst). *Journal of Kharkiv University. Philosophy Series.* No. 6. V. 1, pp. 36–42. (In Russian).
- Mamaluy, A. A. (1965b). Historical Progress as a Category of Historical Materialism. *Journal of Kharkiv University. Philosophy Series.* No. 10, Issue 2, pp. 3–17. (In Russian).
- Mamaluy, A. A., Mamaluy, A.P. (1965). On various aspects of the Marxist category "mode of production". *Journal of Kharkiv University. No. 5. Series: Political Economy.* Issue 1. (In Russian).
- Mamaluy, O. O., Karkach, V. A. (1969). Against the Axiologization of the Concept of Historical Progress (On the Critique of the Neopositivist Denial of Historical Progress). *Journal of Kharkiv University. Philosophy Series.* No. 5, pp. 58–68. (In Ukrainian).
- Mamaluy, O. O. (1971). On the Interpretation of the Unity of Dialectical and Historical Materialism. *Journal of Kharkiv University. Philosophy Series.* No. 60. Issue 7, pp. 47–51. (In Ukrainian).

- Mamaluy, O. O. (1972). To the study of the criterion of socio-historical progress. *Journal of Kharkiv University. Philosophy Series*. No. 81, Issue 8, pp. 33–43. (In Ukrainian).
- Berzin, O.G., Bukhalov, Y.F., Mamaluy, A.A. (1972). F. Engels and modern problems of the philosophy of Marxism. *Questions of Philosophy*. No. 5. (In Russian).
- Mamaluy, A. A. (1974). Is the main philosophical question a scientific definition of the subject of philosophy? *Journal of Kharkiv University. Philosophy Series*. No. No 112, Issue 10, pp. 3–14. (In Russian).
- Mamaluy, O. O. (1975). Is it possible to theoretically prove the objective reality of the world? *Journal of Kharkiv University. Philosophy Series*. No. 131, Issue 11, pp. 69–72. (In Ukrainian).
- Mamaluy, O. O., Alekseienco, A. P. (1976). Regarding the specifics of historiographic research in philosophy. *Journal of Kharkiv University*. No. 143 (Some Issues of the Methodology of Scientific Knowledge), pp. 69–74. (In Ukrainian).
- Mamaluy, A.A., Hrytsenko, A.A. (1977). Ascent from the abstract to the concrete: research method and presentation method. *Economic sciences*, No. 12. (In Russian).
- Mamaluy, A.A., Levchuk, V.G. (1978). Young Marx and Hegel in their relation to Political economy. *Journal of Kharkiv University. Philosophy Series*. No. 166, Issue 12. (In Russian).
- Mamaluy, A. A. (1979). *Methodology of K. Marx's "Capital" and the System Unity of Dialectical and Historical Materialism (Experience of Posing and Discussing the Issue)*. Kharkiv: Vyscha shkola. (In Russian).
- Mamaluy, A.A., Zolotareva, Y.I. (1980). On the connection between the concepts of culture and free time. *Journal of the Kharkov Polytechnic Institute*, No. 165, pp. 48-56. (In Russian).
- Mamaluy, A.A., Hrytsenko, A.A. (1981). Practical truth of abstraction and the problem of the beginning of Political economy. *Economic sciences*, No. 12, pp. 14-15. (In Russian).
- Mamaluy, A.A., Zolotareva, Y.I. (1981). The unity of culture and free time in light of Marx's category of universal labor. *Journal of Kharkiv University. Philosophy Series*, No. 208, Issue 15. Logic and methodology of scientific knowledge, pp. 39-45. (In Russian).
- Mamaluy, A.A., Khrabrov, V.V. (1981). Materialistic basis for introducing the subject into logic. *Journal of Kharkiv University. Philosophy Series*, No. 208, Issue 15. Logic and Methodology of Scientific Knowledge, pp. 54-60. (In Russian).
- Mamaluy, A.A., Zolotareva, Y.I. (1982). Union of Creative Thought and Creative Labor. *Journal of Kharkiv University. Philosophy Series*, No. 233, Issue 16. XXVI Congress of the CPSU and Current Issues of Marxist-Leninist Philosophy, pp. 30-36. (In Russian).
- Mamaluy, A.A. (1991). Towards a new paradigm of social development. *Actual problems of social development*. Kharkov: KhDU, 1991. (In Russian).
- Mamaluy, O.O. (1992a). Philosophy or philosophizing? *Theses of the Kharkov frying pan readings, dedicated to the 270th anniversary of the birth of Hrihory Savich Skovoroda (24, 11, 1992)*. Kharkiv: KhDU, pp. 3-4. (In Ukrainian).
- Mamaluy, A.A. (1992b). Time and timelessness of philosophy. *Quintessence of philosophy and time*. Kharkov: KhDU Publishing House. (In Russian).
- Mamaluy, A.A., Levchenko, E.B. (1992). Man, his authorship and co-authorship. *Quintessence of philosophy and time*. Kharkov: KhDU Publishing House. (In Russian).
- Mamaluy, A. A. (1993a). Testing of freedom in the situation of “post/under/modernity”. *Proceedings of the II Kharkiv Skovoroda Readings. National Philosophy: Present, Past and Prospects*. (pp. 206–209). Kharkiv: Kharkiv State University. (In Russian).
- Mamaluy, A.A. (1993b). Endless ends or the situation of post(non-pre)modern. *Journal of Kharkiv University*. No. 380. *Philosophical Peripeteias. (Philosophy and diversity of socio-cultural worlds)*. Kharkiv: Kharkiv state university, pp. 3-11. (In Russian).
- Mamaluy, O., Abashnik, V. (1994). Reception of Philosophy in the Kharkiv Way (At the Sources of University Philosophy in Kharkiv). *Collection of Kharkiv Historical and Philological Society. New series*, Vol. 3. pp. 29–44. (In Ukrainian).
- Mamaluy, O.O. (1996a). Endless ends or the situation of post(non-pre)modern. *Postmethodica*, 1(11). pp. 2-7. (In Ukrainian).

- Mamaluy, A.A. (1996b). Post(non-pre)modernity, or suspension of the “undead” in the “nets”. *The problem of responsibility at the turn of the 20th and 21st centuries. (Materials of memorial readings dedicated to the 60th birthday of Professor O. F. Plakhotny)*. Kharkiv: KhDU, pp. 161-163. (In Russian).
- Mamaluy, A. A. (1996c). Post(non-pre)modern or perversion of meaning. *Philosophy: Classics and Modernity. Materials of the 3rd Kharkiv International Skovorodin Readings*. Kharkiv, pp. 4-5. (In Russian).
- Mamaluy, O. O. (2000a). Derrida/da/dyad. Post(non-pre)modern ghosts to «Specters of Marx». In: *J. Derrida. Spectres Marx*. Kharkiv: Oko, pp. 5-32. (In Ukrainian).
- Mamaluy, A.A. (2000b). Can a university of the 21st century be classical and national? *University education of Ukraine in the 21st century: problems, prospects, trends*. Kharkiv, pp.65-68. (In Russian).
- Mamaluy, A. A. (2002a). Authorship of (trans)discursivity. *Journal of V. N. Karazhin National University. Series: Philosophy. Philosophical Peripeteias*, 561. (In Russian).
- Mamaluy, A. A. (2002b). Karl Marx and Friedrich Nietzsche: Is freedom possible without (liberation from) slavery? *Journal of V. N. Karazhin National University. Series: Philosophy. Philosophical Peripeteias*, 561. (In Russian).
- Mamaluy, A. A. (2006). Architectonics and/or network structures? Institutional Architectonics and Mechanisms of Economic Development. Kharkiv: Kharkiv National University, pp. 72-77. (In Russian).
- Mamaluy, A. A. (2008). Liberation (from) freedom? *Journal of V.N. Karazhin Kharkiv National University. Series: Philosophy. Philosophical Peripeteias*, Issue 830, pp. 209-233. (In Russian).
- Mamaluy, O. O. (2009). On the fifth attempt. (Department of Theoretical and Practical Philosophy and Establishment of the Faculty of Philosophy at Kharkiv University). *Journal of V. N. Karazhin National University. Series: Philosophy. Philosophical Peripeteias*, No. 877, pp. 293–311. (In Ukrainian).
- Mamaluy, O. O., Denysko L. M., Korableva, N. S. (2009). Department of Philosophy in 1945–1990. *Journal of V. N. Karazhin National University. Series: Philosophy. Philosophical Peripeteias*, No. 877, pp. 288–293. (In Ukrainian).

Article arrived: 11.02.2024

Accepted: 20.04.2024